

ANUL XXVII
29
(1 159)
Simbătă
21 iulie
1984
8 pagini
4 lei

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

CONGRESUL AL IX-LEA AL P.C.R. — LUMINOASĂ DESCHIDERE PENTRU AFIRMAREA LITERATURII

EXISTENȚA CREATOARE

Evenimentele de importanță istorică se confirmă neîncetat prin însăși configurația morală, politică și socială cu care în împlinirea timpului și probează, pe durate lungi, destinele unei întregi societăți. Ele deschid noi orizonturi și primesc noi date, noi semne ale existenței alcătuite, odată cu experiența umană, acel permanent și puternic statut de referință în toate domeniile de activitate și pentru toată dinamica evoluției, a dezvoltării pe noi trepte de progres și civilizație. Pe măsura trecerii timpului, ele nu numai că nu-și pierd nimic din relieful și strălucirea cu care s-au produs dar, anume gândite și făcute pentru eternitate, își dezvăluie tot mai mult semnificațiile și ne plasează, într-un fel, chiar pe orbita și în fața impactului lor în actualitate, într-o perspectivă în mod esențial contemporană. Este acesta, sub raport istoric și cu determinări de substanță în plan politic, economic și social, exemplul cel mai concludent pe care îl prezintă Congresul al IX-lea al partidului, acest eveniment hotărâtor pe care îl resimțim sub multiple deschideri și accente ce converg spre una dintre cele mai revelatoare și mai complete imagini de sinteză ale României socialiste.

Nu există practic domeniu de activitate asupra căruia Congresul al IX-lea să nu-și răsfîngă aria largă a problematicii sale și să nu aducă mai ales înnoiri care au primit confirmări de substanță în tot ce a urmat. Răstimpul trecut de atunci înseamnă ridicarea la un nou relief economic a țării și a condiției existenței, punerea în acord a tuturor posibilităților noastre cu cerințele și exigențele înseși ale dezvoltării, realizarea în plan material și spiritual a unei noi calități a muncii, gândirii și creației. Echivalența acestei perioade în plan economic și social a dobândit însă dimensiuni cu mult mai mari, pentru că tot ce înregistrăm la capitolul prezentului și viitorului imediat poartă accentul unei adevărate epoci. O memorie în plină extensie de așteptări și în plină putere de selecție a datelor care-structurarea pe porțiuni mari de timp însăși capacitatea de reflecție pentru ca fiecare la nivelul răspunderilor și aptitudinilor sale să definească și imaginea propriului său efort, a propriei sale contribuții la făurirea operei comune. Se deschidea o eră în august 1944, se inaugura o epocă la jumătate de

drum, odată cu Congresul al IX-lea al partidului și țara intra pe făgașul celei mai reprezentative și mai fertile durate din întreaga sa istorie. Este aceasta și durata de acțiune și împlinire a spiritului revoluționar, creator, care a predominat și predomină ca un arc de boltă al tuturor celor patruzeci de ani de libertate și ne înfățișează sub chipul unei efervescențe culturale apte să producă și să afirme talente și valori într-una dintre cele mai largi convergențe de forme și modalități creatoare. Pentru că în acest răstimp s-au pus noi temelii libertății de creație și a fost consacrată ca răspundere înaltă socială datorită de a crea pentru patrie și popor, de a transforma cultura și arta într-unul dintre cei mai sensibili factori de progres și civilizație. Formarea unei noi conștiințe, a omului nou, capabil să asimileze noul, dar să-l și producă, să-l introducă în circuitul viu al muncii și vieții sociale, manifestarea din plin a aptitudinilor și capacităților sale creatoare, în consens cu sarcinile și cerințele civilizației, ale problematicii lumii contemporane au găsit și găsesc în cultură și artă un mod propriu, specific de a se exprima.

Festivalul național „Cântarea României” este o emblematică și revelatoare definiție a întregii acestei epoci în materie de cultură și artă. Orizontul culturii și artei s-a lărgit infinit și a devenit un argument al creativității întregii națiuni. Un rezăim în permanență actual, acel izvor vesnic viu spre care îndeamnă și orientează secretarul general al partidului, iluminează și împulsează însuși modul de a ne inspira direct de la sursa realităților patriei pentru a ridica prin valoare, prin forță educativă, întreaga noastră creație la nivelul epocii construcției socialiste și a marii perspective pe care trebuie s-o consacre oricare demers al nostru în contemporaneitate. Umansismul culturii și artei a dobândit prin aceste orientări o platformă de fond și se constituie, atât în plan teoretic cit și practic, într-o rațiune de prim ordin a existenței creatoare. Și aceasta este una din multiplele și relevante dimensiuni sub care Congresul al IX-lea al partidului trăiește cu toată puterea sa de eveniment și străbate programatic prin toate celelalte forumuri ale partidului, conștient, la zi, o citorie fără precedent și un nume care este sinonim cu însuși destinul și condiția României socialiste.

Luceafărul

Tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român

DOI POEȚI

Nu mai știu astăzi, când l-am cunoscut pe unul, când am vorbit pentru prima dată cu celălalt. Știu că sunt doi Ioni amindoi — Ioan Alexandru și Ion Gheorghe — și că sint, tot așa, amindoi, mari poeți, mari între cei mari, nu între cei mulți și mai de admiratori și prieteni. Fiind rafinată, direct sau indirect, de a ne inspira direct de la sursa realităților patriei pentru a ridica prin valoare, prin forță educativă, întreaga noastră creație la nivelul epocii construcției socialiste și a marii perspective pe care trebuie s-o consacre oricare demers al nostru în contemporaneitate. Umansismul culturii și artei a dobândit prin aceste orientări o platformă de fond și se constituie, atât în plan teoretic cit și practic, într-o rațiune de prim ordin a existenței creatoare. Și aceasta este una din multiplele și relevante dimensiuni sub care Congresul al IX-lea al partidului trăiește cu toată puterea sa de eveniment și străbate programatic prin toate celelalte forumuri ale partidului, conștient, la zi, o citorie fără precedent și un nume care este sinonim cu însuși destinul și condiția României socialiste.

Luceafărul

O epocă profundă și deplină

Sint ani in care verbul se luminează în dintr-unul și într-altul
E-o epocă profundă și deplină
Print-un demers de comunist strateg,
Sint ani precum stindardele-n istorie
Călăuzesc aievea un popor
Prezentul de ai-l ști și în nimb de glorie
E-n rostul său de drept conducător.
Și una e cu patria și neamul
În cuget, în voință și-n destin,
Fognesc în vorba sa niul și ramul
Spre evul comunistului deplin
Și gânditor și muncitor și faur
Neîncetat e a urzi plămădă
Print trei culori de rămănesc tezaur
Ca-n fericea viața să se vadă.

Pavel Pereș

E purtătorul șensului anume
Ceseamă pace-n mersu-i cu ecou
Herald al adevărului în lume
Print rostul său de cititor și erou
El pentru țel cuvântul și-l împarte
Dintr-un Congres de viață legămint
Prind prin muncă pururi mai departe
Și-n demnitate anii toți ne sint.

Pavel Pereș

EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU — o epocă de puternică afirmare a literaturii și artei

Chemarea la originalitate

Una dintre ideile-forță prin care Congresul al IX-lea al partidului a pus temelile unei noi epoci în dezvoltarea artei și literaturii noastre contemporane o constituie, fără îndoială, chemarea la originalitate. După cum se știe, în Raportul prezentat la acest istoric Congres, tovarășul Nicolae Ceaușescu preciza că „artea și literatura le sunt proprii preocuparea pentru continua înnoire și perfecționare creatoare a mijloacelor de exprimare artistică, diversitatea de stiluri; trebuie înlăturată orice tendință de exclusivism sau rigiditate manifestate în acest domeniu. Esențial este ca fiecare artist, în stilul său propriu, păstrându-și individualitatea artistică, să manifeste o înaltă responsabilitate pentru conținutul operei sale”.

În fond, orientarea justă a unui domeniu de activitate depinde în primul rând de recunoașterea specificului său, în ceea ce are caracteristic, inconfundabil în raport cu alte domenii. Or, în artă și literatură, tocmai diversitatea, manifestarea proprie a fiecărui artist, în raport cu progresele generale la care a ajuns domeniul unde activează, reprezintă specificul. Dignitatea numărării unuia al creației îl constituie seria. Aceasta este totodată și principala ei termen corolativ-dialectic și deci contradictoriu. Dacă vrem să punem arta și literatura într-un raport just față de ele însele și față de alte domenii de activitate, trebuie să apăsăm la ei pentru a găsi adevărul. Căci serialitatea, una din descoperirile cele mai importante ale tehnicii, am putea spune chiar produsul ei esențial, a dus totodată la cultura mai precisă, prin opoziție, a domeniului artei și literaturii, a ceea ce are ea mai caracteristic pe linia creației, și anume originalitatea. Dacă la început, în vechea Elladă, după cum demonstrează primul nostru estetician, Radu Ionescu, tehnica și arta se defi-

neau prin același termen, depărtarea lor de sens s-a produs treptat, devenind precisă și categorică odată cu descoperirea producției de serie, în zorii industriei moderne. Nu este întâmplător faptul că tot de atunci, odată cu romantismul, datează și începuturile conștiinței originalității în artă și literatură. Dacă aceasta s-a precizat în interiorul discuțiilor estetice, prin opoziție față de produsele de serie ale unui clasicism tirziu, epigonic și deviatizat, astăzi sintem în mult mai mare măsură să putem observa cum funcționează aceste raporturi opozitive nu numai în interiorul artei și literaturii, ci și în celelalte domenii ale vieții productive și sociale și al interrelațiilor de ansamblu care se creează între ele. Vorbim de originalitate nu numai în literatură și artă, unde acestea sint preponderente, ci și în știință, tehnică, industrie, organizare politică, economică, productivă etc. Sensul care unește toate aceste aspecte și le dă o supradimensionare socială îl constituie deschiderea spre nou, opoziția față de rutină, rigiditate, inerție, față de tot ce împiedică progresul în fiecare domeniu în parte și în cadrul vieții sociale pe ansamblu. Care este rolul artei și literaturii în cadrul acestui vast și complex proces de intercondiționări sociale? Ne apare evident că pe lângă multe alte funcții asupra cărora nu e cazul să stărăm aici, trebuie s-o avem în vedere și pe aceea de a disciplina spiritul, de a-l sensibiliza și pregăti pentru nou, pentru creație, pentru producerea și promovarea lor pretutindeni. Această funcție se realizează nu numai la nive-

Dumitru Bălăeț

Continuare în pag. a 7-a

În pagina a 2-a

Literatura și Congresul al IX-lea

• Semnează: A. Silvestri • Irina Coroiu • Dan Cristea • Valentin F. Mihăescu

Poeme din poemele țării

Epoca fecundă, inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului a deschis și pentru cultura, literatură și artă largi posibilități de afirmare a talentelor noastre, le-a sporit energetic elanul facultăților creatoare, a propulsat organismul culturii române pe o linie de creație majoră, declanșând un amplu proces de redeschidere a izvoarelor, le-a apropiat a scriitorilor de realitățile și oamenii socialismului. Cultura română a redobândit, astfel, pe un alt plan istoric, demnitatea și înalțimea valorică de la care poate dialoga cu spațiul universal. Totodată, ca parte integrantă a valorilor, a „bunurilor” patriei noastre socialiste, cultura a intrat în stăpânire comună, aspirând meru către un echilibru de teme, modalități și conștiință artistică cu spațiul și lumea careia i se adresa.

Din cuprinsul larg și bogat al literaturii de izști fac parte și operele literare ale scriitorilor aparținând naționalităților conlocuitoare, dintre care cei care au limba maternă — maghiară, inspirându-se, și ei, din izvoarele necesare ale realității noastre românești au dat și dau, configurând și ei o literatură puternică, vie, o seamă de opere perene și de înaltă înținută artistică.

Fie acești purtători de cuvinte potrivite din generalitățile de începuturile revoluției noastre socialiste, printre care se disting mai cu seamă cei care au intrat deja de ani în paginile istoriei literare ca: Szemerl Ferencz, Sütő András, Horvath István, Asztalos István, Horvath Imre,

Majtényi Eric, Szabady László, Huszár Sándor, Márki Zoltán, Letay Lajos, Bajor Andor, Domokos Geza, Veres Zoltan, Szász János, Gálfalvi Zsolt, Berde Mária, Vita Zsigmond, Lendvai Eva, Balogh József, Beke György, Bokor Katalin și enumerarea ar putea continua încă mult, generații întregi de scriitori, poeți, critici și dramaturgi ce au devenit nume și renume în țară și peste granițele ei prin glasul lor distinct și voit pronunțat cu limpezime și prin implicarea lor directă în marea epocă socială a țării noastre comune, în marea și fierbinte cotidian de plămădire a unei epoci noi socialiste și comuniste.

Îndescați după Congresul al IX-lea, în cele aproape două decenii — epoca cea mai fertiliă din acești ani minunați —, de când la cirna conducerii de partid și a țării se află primul Om, iubitul nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, literatura și arta au cunoscut o adevărată explozie de generații, pline de talente și care, în calitatea lor de purtători în aducerea sufletului pentru a sluiți o cauză dreaptă și demnă, pentru a contribui prin mesajele lor umanist-revoluționare la formarea omului nou, conștient constructor al noi noastre vieți — cu toții, împreună cu frații lor români sau cu cei din rindul celorlalte naționalități.

Horvath Dezideriu

Continuare în pag. a 6-a

FILE DE ISTORIE, FILE DE EPOEE

Armata alături de popor (II)

Sărea de spirit antiliberalist din armata română a căpăt o amploare tot mai mare și modalități de exprimare tot mai diversificate în condițiile războiului împotriva Uniunii Sovietice. Și aceasta s-a intensificat încă din anul 1941, și nu abia după prelucrarea inițiativei strategice de către forțele armate sovietice (1943)

cum încearcă să acrediteze ideea unui istoric străin. Continuarea operațiilor militare la răsarit de vechia graniță româno-sovietică, cu imensele pierderi suferite a devenit din ce în ce mai neopulărar, iar vocile celor ce cerșeau ca „România să nu mai continue războiul” erau tot mai numeroase. O

A. Simion

Continuare în pag. a 7-a

Valori novelistice actuale

Că nvela Roxelana poartă în chip strălucit însemnele supremei maturități creatoare, inscriindu-se între capodoperele „prozei scurte” sadoveniene, nu incapa nici o îndoială. Ca în atâtea alte locuri privilegiate de pe cuprinsul operei marelui scriitor, textul literar îspitește la tot pasul prin coexistența lui vază poetică, rezidând mai ales în densitatea inefabilă, de un flaubertianism sui-generis, a filonului evocator. Din acest unghi receptiv, nvela e un nesecat izvor de incantare; prozatorul izbutește, precum nimeni altul, să „reinveteze” istoria în datele ei temporale-spaziale, de o palpabilitate pe-cit-de-insidiosă tot pe atât de indefinibilă în ordinea sursoanelor strict documentare. Arheologismul fabulos al viziunii, caracteristică definitorie a epocii istorice sadovenian, își relevă și acum efectele iradiante. Însă, oricât de contaminant ar fi prin valorile lui stilistice, textul literar refuză, chiar și la acest nivel, a se „lenevi”. În sensul de a rămâne prizonierul propriilor virtuți poetice. În

afara oricărei sfertări, el devine milloc ideal de disimulare și (fotodată de vehiculare a ideii moral-existențiale asumate. Nvela se impune prin substratul reflexiv, prin conotațiile parabolice implicite. De altfel, mai ales cel de-al treilea scurt capitol din ampla parte introductivă își ia chiar riscul de a „teoretiza”. La modul sadovenian, se înțelege în marginea ideii tematice căreia urmează a-i fi dezvoltate în plan narativ temerurile faptice. Din punctul de vedere al inteluleului neguțător armean Ghirgor Misir, cel care relatează povestitorului episodul ce dă conținut nvelii, vădită inconsistență ideal-umană a fulgurantei măreții la care parvine sclava venețiană Roxelana își are originea în structurala inconsistență morală a temeliei pe care s-a înălțat imperiul otoman. Paradoxul de un tragism grotesc încorporat în judecata generală formulată de Ghirgor Misir vizează, așa-zicind, premisele prin definiție antiregeneratoare în virtutea cărora acțiunea dinamica istorică:

Continuare în pag. a 7-a

„Sultanii au primit de la broffrogeții căzuți rindualul lor de curte. Cum s-au așezat în palatele birutilor sau în ceea ce fusese palate, s-au impresurat de ieniceri și hadimi, derobi roabe și au căutat în naremurii o răpslăd de paradis pe pămint a truelor războinice din această viață.

În cea mai mare expansiune a forței lor, acești oameni ai saibei nu și-a punit rindual ochei spre orizontul unde locuiește steaua noastră polară, ci s-au mărginit între armele culturale și miresmele haremului, amestecind în ele și izul singelui. Virusul bizantin a mai primit și adoașul vicleniei europene.

Asfel istoria celui mai mare sultan turc, Soliman cel Mare, a avut țesute în ea cele mai crude tristete și turpitudini. Stăpînitorul acesta de noroade a putut cobori în tîrbeaură lui, încredințat că a stat pe putere și slavă. Totuși nu stătuse decit pe putreziciune.”

Nicolae Ciobanu

Continuare în pag. a 4-a

Generația luptei cu inerția

La izvoarele cîntecului

Pe marele poet de azi, Ioan Alexandru, tată model a cinci copii, crescut în cultul muncii, al dragostei de neam și de țară, copii exemplari care-mi apar ca cinci capodopere vii, pe colegul meu de la facultate care strînge la conferințele sale de la etajul trei amfiteatre pline de lume de toate vîrștele, pe oratorul înflăcărat mistuit de flacăra marilor idealuri, pe cărturarul înconjurat cu admirație și prețuirea celor mulți, însetați de frumos și de adevăr, pe omul acesta de bine și plăditoare omenie românească, l-am cunoscut demult din anii mei liceești, pe cînd el era încă un copil și nimeni nu știa mare lucru despre el. Sau cei care-l știau, belferi și „incuriați” de meserie, îl știau ca pe un cal breaz, ca un student indisciplinat și zvăpălat care trebuie imblinzit cu metode administrative. Într-un asemenea climat care apăsa ca o piatră pe frînta lui fragedă și plîpîndă căuta să se transfere de la Universitatea clujeană la cea bucureșteană. L-am cunoscut într-o seară, mi se pare prin Nicolae Stoian sau printr-un alt coleg de redacție care m-a și rugat să folosesc situația mea de tânăr universitar și să-l rog pe neuitatul rector, profesor doctor docent Jean Lăvescu să-i înlesnească transferul la București. Dorința lui s-a împlinit și Ioan Alexandru ajunge în 1964 student burureștean coleg cu poezii Constanța Buzea și Adrian Păunescu. L-a publicat revista *Luceafărul* unde ajunsesem redactor șef adjunct, m-am legat de el sufleteste, l-am stat în preajmă în anii studenției la momente mai dificile, am crezut în talentul lui neobisnuit, despre care am scris într-o cronică din *Luceafărul* (1965) la volumul său de la începuturi: „Viața deocamdată”, de care cititorii și poezii au uitat, într-un răstimp de aproape două decenii. Săptămîna că volumul „Viața deocamdată” îl impune, sublinios, pe Ioan Alexandru în primele rînduri ale liricii noastre actuale, scriam cu o convingere ce nu m-a părăsit niciodată lucruri de care-mi place să îmi amintesc și am pus în față ca vremea și vigorosul talent al autorului le-a confirmat cu prisosință: „Ioan Alexandru — poezii în care se pun, îndreptățit, mari nădejdi ale poeziei noastre tinere — vine de undeva din relieful aspru și solemn, frământat de grandioase mișcări geologice și istorice, al Munților Apuseni și al Podișului transilvan. Versurile sale au ceva din acest spațiu geografic și din această structură geologică atât de particulară, ca și din fizionomia morală a oamenilor de acolo. Ele surprind spiritul prin virtușea originală ce captivează la prima lectură prin metafore neobisnute plasate în contra punctului, la răscruci de gândire și de sentimente, detrușeaz puțin prin spațiile aparent obișnuite dintre imaginile-cheie, dar pun stăpînire definitivă pe cititor la o citire atentă. Citindu-l pe Ioan Alexandru nu-l reții doar ca pe autorul unuia sau altelea dintre poezii, fie ele și antologice precum: *Ar fi mai bine, Invers, Pinea, Dar ploile, Pămîntul, Cebrîniș, Ci ca pe un poet integral, autentic, egal cu sine, chiar în cel mai comun vers. E un poet îngrozit de rîndul și de expresia banală — de aceea, poate, uneori abuzează de neobisnuit și de expresia tare; e un poet cu o sensibilitate sobră, cu o gândire gravă, pîntrunzătoare, ferit de sentimentalisme și de exhibiții formaliste, e un poet al curajului de a privi totul lîncă, bărbătește, în față și uneori stăruie de veghe prea încordată se învecinează cu viziuni fantastice ceasesc și ciudate”. Volumul acesta e răsplătit cu premiul Uniunii Scriitorilor, iar cele următoare *Infernul discutabil* (1969), *Vămile pustiei* (1969), *Imnele bucuriei* (1973), *Imnele Transilvaniei* (1981), *Imnele Moldovei* (1980), *Imnele Țării Românești* (1981) traducerile din *Cîntarea cîntărilor* și *Pindar*, ca și volumul de esuri *Iubirea de patrie* (1978) cu recunoașterea unanimă a marelui public și a unei bune părți a criticii de specialitate. N-au lipsit, firește, nici Zolii circotași, pe unii deranjîndu-l „rădăcina țărănească a poeziei” care reducea în poezie universul rural.*

Ioan Alexandru este un poet al colectivității românești străvechi, al miturilor și datinilor, al inteligenței și omeniei populare, al dorului și al valorilor durabile, surprinse în

zbulosul unei dialectici a devenirii, de unde tragieli existențială din poezia sa. Începând de la debutul său aspru realism, trece în lumina unor ritmuri și răsărituri arhaice care-i dau o prezență de răscăltare și răscăltare. De aici, poate, și caracterul mistic al versurilor, nota rîzonară, puritatea și spiritualitatea, optimismul și forța straniu al versurilor. Poezia lui are ceva de geneză și pare că ne duce mereu la izvoarele cîntecului, la muzica la care materia se alăturează în forme care prind viață, se perfecțiază în diversele trăsături dialectice, ridicîndu-se din țărîna la spirit, de la roua de furnici la colectivitatea etnică, de la livadă la patrie, la sînta patrie ca eroii ei neperitori pe care-i alăvește cu un sentiment de nobilitate religioasă.

În viziunea lui eroii sînt sacralizați, rîmîn în calendarul marilor neamului, devin factori vii de mobilizare a conștiinței naționale, a eforturilor pentru împlinirea unor ideale ideologii naționale și sociale. El nu aduce, ca poezii religioși, dintr-o mistică absurdă, cerul pe pămînt, îl sacralizează o realitate istorică neactivată, eroic îndreptățită să ia rădăcina în legendele. Astfel, poezii care împingem admirația tradiției cu inovația se împune ca un exponent al spiritului național, ca una dintre cele mai distincte voci lirice ale contemporaneității românești.

Ion Dodu Bălan

Manimazos, contemporanul nostru

Ion Gheorghe face parte din stirpea rară a poetilor devotați de aspirația spre monumental nu într-un calcul rece, tutelat de abile, dar, vai, uitat de contemporaneitate, programe de lucru acumulativ-estetic. Spiritul chibritat gospodăresc, vădînd însemnele unui mercantilism grijuliu, înabîl dezgizat, de miele promisiilor fantezice ce trudește, făcînd uz de mijloacele mai sau mai puțin îngăduite, spre a-și realiza scopurile, însă o caracteristică definitorie pentru nu puțin dintre poezii lui se află provenind mai cu seamă din tradiția rîșnească și neorîșnească, dar care nu are absolut nimic de-a face cu autorul *Zăvoaiei*, și al *Elegerii politice*. De la Arghese încoace, poezia română nu credem să mai fi avut parte de un poet dăruit cu o fire abisai-stimulată precum Ion Gheorghe. De aceea, ca și în cazul poetului *Cuvîntelor potrivite* și al *Floriilor de muzică*, pătrunderea în universul existențial-liric plasmuit de Ion Gheorghe presupune, înainte de toate, puterea nativ-intelectuală a cititorului de a se lăsa în stăpînire a ceea ce am numi eu noua subconștient-estetică. Este singura cale în măsură a ne mijloci comunicarea cu o lume de gânduri și înțebări primordiale, beneficiind de o figurativitate pe măsură, cel mai adesea bucurîndu-se prin crispul geografic și alăturare. Aceasta fiind starea de lucruri, am spune mai departe că de poezia lui Ion Gheorghe este apt a se apropia doar cititorul (de orice vîrstă) mai puțin îndăruit cu un asemenea eu privilegiat, chemat să-l descâlcească călea de acces spre stări de suflet și de conștiință în al căror timp gravitațional exultanta prezență se legitimează ineluctabil cu sublimul înfîșărilor estetice „Judec”-scelie.

Am mai citit și altă dată aceste strofe din magnificul poem *Legenda tarbat*: pentru valoarea lor emblematică nu ești însă a le retranscrie: „Pe Manimazos îl pînțiau curiozitatea / de toate tainele sale / spusal și răspunsul se-ntrecînd unul pe altul / că toate tainele omului / Tot de trebuia să facă Manimazos / se spunea singur, se făcea cuvînt / și cuvîntul său îl pînțea fără voia sa / tot ce făcuseră străbunilor lui Manimazos / se spunea fără voia, din sinea lui / Manimazos / tot ce-aveau să-ntîmpine nepotriviri săi / trecea prin cuvintele lui Manimazos”. El era o răscruce / a tuturor graiurilor ce-aveau să se vorbescă / pe pămîntul popularului său”. Manimazos își amintea lucruri pe care nu le avusesse / își amintea fapte ce nu le făcuseră / pînțea pentru moșii ce nu-i văzuse / și se bucura pentru că ce-aveau să se / nască / la mîi de ani după sine”.

Cu oclava stăpînirii în urmă, contemplăm împreună cu Ion Gheorghe și Arzur Săvescu expoziciile din muzeele de istorie și etnografie al orașului Alexandria. În momentul cînd poezii se-a apropiat de splendorul și răsrisitul car solar de la *Buyruk*, surzîndu-i dialogînd cu

sine și cu noi (fără îndoială, prin intermediul insondabilului său eu subconștient-estetic), n-am avut nici un dubiu cu privire la, așa-zicînd, identitatea fenomenală a lui Manimazos. Gigantic-mirifica fantomă a cavalerului trac își schimbase amururile, îl simțeam, pur și simplu, prezența „Judec”. Altfel zis, era contemporanul nostru și eram contemporanii lui.

Nicolae Ciobanu

POEME DE IOAN ALEXANDRU

Lumină lină

Lumină lină lini lumini
Răsar din codri mari de crini,
Lumină lină cub de ceară
Scorburi cu miere milenară
De dincolo de lumi venind
Și niciodată poposind
Un răsărit ce nu se mai termină
Liniă lumină din lumină lină.

Cine te așteaptă te iubește
Iubindu-te nădăjduiește
Că într-o zi lumină lină
Vei răsări la noi deplină.
Cine primește să te creadă
Trebuie să te creadă
Trebuie să te creadă.

Lumină lină lini lumini
Răsar din codri mari de crini,
I-atia noapte și uitare
Și lumile-au pierit din zare
Au mai rămas din veghea lor
Luminile luminilor.

Lumină lină lini lumini
Înstrăinîndu-i pe străini
Lumină lină, nuntă, leac
Tămăduind veac după veac
Cel intristat și sărăcit
Și pelerinul însetat
În vatra ta a înnoptat.
Lumină lină veac divin
Încununîndu-l pe străbun
Deasupra stînsului pămînt
Lumină lină logos sfînt.

lobagii

Amiros țărani-a fluturi și-a pămînt,
Amiros țărani-a oi și a ninsoare,
Amiros țărani-a lacrimi și lumini,
Amiros țărani-a spinzătoare.

Amiros țărani-a dreptate, amiros
A iubire, amiros și-a neputere
Amiroase Transilvania săracă a țărani
Și țărani amiros a înviere.

Amiroase casa lor a prunci
Doisprezece-nșiruit pe vatră
Îmbrăcați în șepci și sumănci
Grei și grași ca niște cruci de piatră.

Amiros țărani-a flutiere și-a plozi,
Amiros amiroase greu a feciorie
Cînd pămîntul spinzaru sub cer
Pe un strop de rouă sîngerie.

Amiros țărani-a milă ce s-a strîns
An cu an și-a-ncremenit în țară
Și din carne ei a răsărit
Seminția asta milenară.

Amiros țărani-a busuioac și crini
A veșminte sacre și o nuntă,
Capul lor miroase rupt din rai
Și picioarele a nebulie sfîntă.

Maramureș

Maramureș murmure amar
De mirese mari nemăritate
Cenul greu în tine s-a-implîntat
Și nu-i cine și tu cel-mai scoate

Rănille s-au vindecat demult
Ești bolnav pe veci din rădăcina
Că în loc să sugi de sub pămînt
Viaga ta se trage din lumini

Amiroase-a posare din roi
Cuibul tău în care se îngroașe
Turma grea de clopote și mier
Ca o mămăligă cocaloasă

Țărîna sîngeră pe urma ta
Țipăt îndelung de ciocirîie
Trandafirii răstîrniți în porți
Către miezul nopților înve

Puii de abine cînd roesc
Mîrișele-n mormînte
Cărbân osul moaștelor brezi
Din icoană trece în veșminte

Griile cu gliile cu tot
Coapte sint cu virle otava
Boul dă cu steaua frunții-n muntii
Și se naște cenul pe Moldova

Maramureș, moarte ce-a murit
Înima și maica mea primară
Vulturul ioanic te-a iubit
Și te-a smuls cu singele din țară

Sămință

Pe lună veche ies secerătorii
S-așeze chipul holdei în pămînt
Cînd pogoară ploile de toamnă
Să-ntrebe de semințe în cuvînt

Și de-or găsi pămîntul fără rod
Vor bate-n el ca într-o tobă spartă
De n-or simți un clinchet dedesubt
Vor socoti că Patrie a moartă.

Și s-or prelinge stîns îndărăt
Ca niște minji de obur pe cîmpie
Și-n urma lor un hom fără de cal
Pe zări pustii vor face să-nțirze

Pe pinze albe-n stînselile livezi
Zvințuindu-s-a semînțele senine
Acum pe cap sint unse cu alozi
Și li se spun priesnele de bine

Și miine-n zori semănătorul blind
Cînd steaua bolții licări-va încă
Va ferici grăuntele sortit
Să cadă-n brazda umedă și-odîncă.

Origine

Din Apuseni, din răsărit mă trag
De pe aceste dealuri transilvane
Strămoșii mei călcău pe univirs
În zilele de romă în samane

Și voro în izmene foarte largi
De cîneș sub clopuz cîț o noată
Mincou bureți în zilele de post
Și pîinea cu cenază mestecată

Iar cînd veneau slăvite sărbători
În pogoaru făptura în lesie
Și prîmîntu ca păstrăvă, plecau
Pe cozi purpurii în pribegie.

Maietile pe dealuri sint cam mari
Și chipese în mers și ciolănoase
Nasc în picioare împlîntate-n plug
Și soarta lor a precistă miroase

Prunci cîț cîrmasi ciolănoși
Copii la stîni în bunzile buimace
Beou zăr și lopte otb și zgînturlos
Și cresc flăcăi voinic și rădănoase.

Unii apoi învîsătorii destul
Se rup de strămoșeasca croacă
Precum un vrei purtat de nișelii
Pormesc în risipare pe la toacă

Unii își vîră vîaga-n pustnic
Se rup de strămoșeasca croacă
Alții-njugab pe pluguri se scoborî
Și scormonesc cu plugul în condon
Sub clostenele de aur de sub țară

Toți ies din truda istoriei lor
Zbirîți la lotă sfînți la căutare
Umerti doar moi strîmbi și doborîți
Cu-acei desagi de oase în spinore

Storți din pămînt cum totii au fost
Storți din măicuța lor într-o pruncie
Acum îi stoarce noaptea de mîni
Și îi împinge locu-n veșnicie.

lmm

Columbă blindă satul este plin
De zborul tău și murmurale tale
Ești cînd în vie cînd lîngă izvor
Și dormi alean în holda de pe vale

În casa noastră țî-ai făcut culcuș
Dar cîț și ziua verii ești plecat
Secerătorul te așteaptă-n cîmp
Să-i țî de umbră pruncului pe crăc

Turma de oi în staur pe deal
Nu se alege-n strungă fără tine
Trebuie tu să fluturi fruntea lor
Cînd fluietul le-ndeamnă pe coline

Iar nozii cînd pâlcesc în răsărit
Împînși de vînt și iarna a aproape
Atunce tu columbă pe ceru-ntuneca
Te faci o stea de taină pești și-odîncă.

POEME DE ION GHEORGHE

De tineri

Eu primii cu multă bucurie venise
La putere a bărbăților tineri,
Și-acum vîd cu tristețe cum încrunțesc
Și ei, după obiceiul pămîntului —
Căci de timon albeu voievod,
Și tot de tineri încrunțesc bărbății
Politici ai acestei țări.

Din ce în ce mai confundă stîntea
Și orto de-a conduce stăntea;
Să fie roata cîrmasi otit
De gra, să se lasse-înviată
Abt de tradit, să fi strecat
Vechi timonieri, ogănoșele
Și pînțile-acestei mici carăbi!

Să se fi umplut apele întămbănoase
De-otăta curse și dinamita,
Să fi blocat noatele gigantice
Cănoaie de trecere;
Să fi turbat ale, apele de la nord
Și de la sud

Încit micile, pasicele nave, trebuie
Să treacă printre Scyla și Caribda
De douăzeci și patru de ori pe zi?

Se pare că dăhuri teribile
Bîntuie cancelariile și sediile;
Pe nesimțite sint turbăți bărbății
Cei tineri ai patrie.

Cu cit ore mai multe pietre și ape
Țoau-n care s-au născut și rîmîn,
Cu otit mai multe tăietun pe frunte
Li se odăugu;

Cîț parte mi s-a făcut la fluvial
Nostru, se-nseamnă pe fruntea
pîmîntului
Dintre noi — cit avem voie la Dunăre;

Cîț parte din munți ni s-a lăsat
Se-nseamnă pe frunțile lor —
Pentru fiecare lucru ce-l păstrăm,
O creștătură pe fruntea bărbăților
Noștri de stat.

Se pare că dăhuri teribile
Bîntuie cancelariile și sediile;
Cu fiecare nou bărbat conducător
Se face inventarul apelor și
Munților și cetăților noastre;
De fiecare dată ni se cere cite ceva,
De fiecare dată trebuie adjucecat
Și disputat fiecare deal sau izvor
Al nostru.

Mereu mai grea știința și arta
De-a conduce stăntea;
Tinerii bărbăți diragători
Al patriilor blinde
Sint răboaje crestate; de fiecare dată
Testament necunoscut.

Eu îi primii cu multă bucurie
La putere; și tot eu vîd cu tristețe
Cum încrunțesc —
Acesta-i obiceiul pămîntului;
Căci de tineri albeu voievodii,
Și tot de tineri încrunțesc bărbății
Politici ai acestei țări.

Călărețul cu gluga

Călărețele cu glugă,
Cînd vi, te-ntorci,
Boalele pe fugă,
Cît turme de porci,
Călărețele cu glugă,
De li-e simpli vîntul în fugă
Să te lîng pe loc,
Să te-ncețonească
Să pui cetină de busuioac
Și pe noi ne-ncețonească
Ne catce colii pe umbră
Să ne-apeșe cu bimele
De-a să-i cunoaștem pe unde umblă,
Că-ole noaștre toate grădîmle.
Și noi simțeam un pămînt
Cum oțele nu-i sint.

Să se fi umplut apele întămbănoase
De-otăta curse și dinamita,
Să fi blocat noatele gigantice
Cănoaie de trecere;
Să fi turbat ale, apele de la nord
Și de la sud

Încit micile, pasicele nave, trebuie
Să treacă printre Scyla și Caribda
De douăzeci și patru de ori pe zi?

Se pare că dăhuri teribile
Bîntuie cancelariile și sediile;
Pe nesimțite sint turbăți bărbății
Cei tineri ai patrie.

Cu cit ore mai multe pietre și ape
Țoau-n care s-au născut și rîmîn,
Cu otit mai multe tăietun pe frunte
Li se odăugu;

Cîț parte mi s-a făcut la fluvial
Nostru, se-nseamnă pe fruntea
pîmîntului
Dintre noi — cit avem voie la Dunăre;

Cîț parte din munți ni s-a lăsat
Se-nseamnă pe frunțile lor —
Pentru fiecare lucru ce-l păstrăm,
O creștătură pe fruntea bărbăților
Noștri de stat.

Se pare că dăhuri teribile
Bîntuie cancelariile și sediile;
Cu fiecare nou bărbat conducător
Se face inventarul apelor și
Munților și cetăților noastre;
De fiecare dată ni se cere cite ceva,
De fiecare dată trebuie adjucecat
Și disputat fiecare deal sau izvor
Al nostru.

Mă, eu
Aici sint tu,
Nu vezi ce greu
Ni se făcu,
Slob la gură
De-un soi de lapte —
O sărutătură
A păsări de-ori noapte.
Mă, ei, ne al
Al meu ne mine
În orice fel
Orice e bine.
Te vîd prea plin
De-a sărutătură,
De-un soi de vin
Roșu la gură.
Hai înapoi
Cum eram înainte
Mă, voi de noi
Fiți cu minte.
Hai înainte
Cum eram îndărăt
Pîntr-acel părinte
Nimic tot.

Se pare că dăhuri teribile
Bîntuie cancelariile și sediile;
Cu fiecare nou bărbat conducător
Se face inventarul apelor și
Munților și cetăților noastre;
De fiecare dată ni se cere cite ceva,
De fiecare dată trebuie adjucecat
Și disputat fiecare deal sau izvor
Al nostru.

Mă, eu
Aici sint tu,
Nu vezi ce greu
Ni se făcu,
Slob la gură
De-un soi de lapte —
O sărutătură
A păsări de-ori noapte.
Mă, ei, ne al
Al meu ne mine
În orice fel
Orice e bine.
Te vîd prea plin
De-a sărutătură,
De-un soi de vin
Roșu la gură.
Hai înapoi
Cum eram înainte
Mă, voi de noi
Fiți cu minte.
Hai înainte
Cum eram îndărăt
Pîntr-acel părinte
Nimic tot.

Se pare că dăhuri teribile
Bîntuie cancelariile și sediile;
Cu fiecare nou bărbat conducător
Se face inventarul apelor și
Munților și cetăților noastre;
De fiecare dată ni se cere cite ceva,
De fiecare dată trebuie adjucecat
Și disputat fiecare deal sau izvor
Al nostru.

Tableta de lut

Pe umeri tăi,
În casari de romuri
Mă vîd pe mine, doi
Frați sau necumut,
Noi, de piscuri,
Te-am îmbrățișat
Că ne-a venit rîu de otele piscuri
La care ne-ai înfățișat.
Ne suge locom vînt
Înapoi;
O tableta de pămînt
S-a făcut lumea sub noi:
Vîd la mijloc lebădoii,
Pe muntele rețezat
În coșuri de rochiță am zburat.
Tot ce face jos
Ce-i oclieu sus,
Parcă nu ne-ai fi scos
Tocmai de unde ne-ai adus:
Cineva ne ciugulești
De cornea talpelor
De se scotău doi pești
Hăt, în opa apelor.
De-un ciupit, noi rid,
Pîngem eu de-un ghidlici,
A singele meu-crud
Ne miroase pe aici.

Cu patru chipuri

Călăreț cu patru fețe
Care-n umă, uma umei lasă
Ca o casă-n casa casei, casă;
Călăreț cu patru chipuri
Cal al capului cu cap în cap
În care alte patru-ncep;
Călăreț cu patru fețe
Care-n umbră lasă umbră,
Care să unde ședea umblă;
Călăreț cu patru chipuri
Care umblă unde umblat șade
Capul capului de cap care nu cade;
Călăreț cu patru chipuri
Vede cîmpia cîmpilor de cîmpii
Nisipul nisipului cel din nisipuri
Și copilul copilului din copii;
Călăreț cu patru fețe
Vede muntele munților cei din munți
Mustră de bine, blestemă cu povețe,
Și-n fruntea lui, patru frunți,
Se uită-nainte, vede-napoi,
Călăreț cu patru unu, cu patru doi
Cu patru trei, cu patru patru,
Vede înapoia din lături cu patru lături,
Călăreț cu patru călăreți în călăreț
Numai calul cum e calul de cal
Neprețuit prețul tău fără de preț,
Urcă-mă dealul dealului cel din Deal.

La temelie

Cînd au săpat pentru fundația unui bloc
de locuințe
A ieșit la lumină o amforă elenistică
Era în veci astupată cu pivotal de jos
Al altei amfore, din Heracleia Pontică;
Era plină de oseminte arse, de om;
Greul grecilor, s-ar zice!
Dacă-n preajmă n-ar fi aflat săpătorii
Grămezi de cioburi grosolane, de oale
lucrate cu mina.

S-au cercetat, s-au strîns toate, s-a dat
drumul
Lucrărilor mai departe la edificiul
betonului.

Așa-i cu toată casa mea și cu toate
casele mele;
Zidire peste zidiri asupra oaselor
și cenușilor —

Noi peste noi, din adîncul din noi;
Temelie, Domnule-al Zeilor, temelie
Spre-a noi ne li teamă de nimeni.

Georgeta Borusz: „Ritm”

sorin holban

ISTORIE ÎN AUGUST

„Biruit-a gindul“

Cum se zbate marea într-o scoică
Tot așa și versu-i zbate-a de gind
Și se nălucește pe zăpezi o troică
Gindul prinde aripi, în noi fulgerind,

Gind de vară lungă pregătind o eră
Tînăr de-a pururi, lumină și steag,
Gind de libertate, rotund ca o sferă,
Răscolind istoria către noul prag

Și unind o țară, și unind destine,
Și făcând din clipă durată de veac
Se născu o lume din visăni senine
Și din singurea clasei în atac

Și din nemurirea celor ce trăiră
Spre a fi de strajă vetrei la hotar,
Pentru ea luptară, pentru ea muriră
Încălzind pământul — unic, scump altar.

Ginduri pentru vora îndelung fierbinte:
„Biruit-a gindul“ celor dinaintea...

O singură țară

„Treceți batalioane române Carpați“ —
Sfînta poruncă din noi se-auzi
Din nou ne chemau părinții și frații
Și steaua Unirii din noi răsări

O singură țară chemindu-și ostașii
O singură inimă-n larg orizont
Străbunii vegheau, în pas cu umășii,
În pas cadențat, bărbătesc, pas de front

Și munții viucii de aceeași istorie
Și veacuri de sine Carpații treceau
Treceau batalioane române spre glorie
Și către viitor, din trecut, se-ntorceau

Cei ce-și păstrară și limba și neamul
Cei ce-și păziseră dreptul de a fi
Una cu riul, una cu romul
Aceiași țări și același fii.

Veneau de demult și plecau spre departe
Sub aceeași poartă de Eternitate.

Pământul din noi

Trecători pe Pământ, perisabili ca lutul,
Noi putem să dăruim doar cînd Patria
ni-e scutul

Celor ce sîntem și celor ce-om fi
Respirînd doar prin ea pină-n ultima zi

Pină-n ultima clipă de răgaz și hotor
Dintre viață și moarte, dintre vis și coșmar,
Niciodată să uit de pământul din noi
Limpezit de fîntîni și de veșnice ploii

Totdeauna flămînzi de atîta Ceahlău
Și de plînsul de Olt și de corul de griu
Și mereu căutînd o mioritică stea
Ca un punct cardinal și-o aieve

Spre a fi prin părinți, spre a fi prin umășii
Spre a avea cel nostru pin-la ultimii pași
Spre a ști că la umă pământul din noi
Va rămîne curat și-i vom da înnoși

Între un pururea schimb cu al țării pământ
Singurul mod de-a putea spune: sînt I

nicolae sinești

În zbor

Cimpul mă cunoaște după griu,
Munții mă cunosc după aur,
Copacii mă cunosc după culoare,
Frunzele mă cunosc după cîntec
Am rupt pe genunchii pușca —
Să privesc soldatul de piine I
De ce atîtea cartușe...
Pentru un singur soldat ?

Această cetate

Cu-n ochi de cer
Și unul de pămînt —
Patria, — această cetate —
Nu poate să cadă
De pe umerii noștri.
În inimile ei —
Puteți găsi adevărul
Despre bobul de pămînt
Ce-a încolțit în oglindă.

Dincolo de zăpezi

Iată partidul gândind —
La masa Congreselor
Sub ferestre
Bate înima culorii de Veronete,
A mai rămas destulă cădură
Pentru a trece dincolo de orice zăpezi.
Acolo,
Sint de toate, atunci cînd în inimă —
Se întocmește istoria.

Acum

Acum,
Privindu-te patrie —
Mă odihnesc sub coaja copacilor.
Mă odihnesc într-un ou
Și ies de acolo pasăre,
Mă odihnesc în statui
Și ies de acolo durată,
Mă odihnesc în strămoși
Și ies de acolo istorie,
Mă odihnesc în steag —
Ca un diamant în lumină.

PLECAREA

MIERCURI

de patru zile plouă fără încetare.
Pe la vreo șase seara am auzit clo-
cătînit în ușă. Era Lavinia. Am invi-
tat-o înăuntru. S-a dezbrăcat de parde-
siu. Avea figura palidă, bolnavă.
M-a asigurat că nu mă ține mult. Iși dă perfect
de bine seama cînt de ocupată. S-a așezat.
Venise îmbrăcată în aceeași rochie ilia, de o
croială impenetrabilă. Mi-a spus că sînt frumoasă.
I-am mulțumit. Mi-a spus că am o cameră dră-
gușă. Aveam impresia că e speriată. Cred că era.
— Mă tem de fiecare dată să nu-ți imaginezi
că mă trimite el. S-ar supăra îngrozitor dacă ar
afla. E foarte înșelător. De o săptămînă a început
să se mai liniștească. Și-a luat uciulele și sche-
lele și a eliberat salonul. Iși petrece timpul în
atelier. Fumează întins pe pat, cu cinele alături.
Sau bea. Cînd crap discretă ușa. Trezire.
A încetat să ne mai spună „majestatea voastră“.
Dealtime, nu ne mai spune în nici un fel.
Coboară, mîncîncă în fugă, și se retrage sus, fără
să ne mai adreseze nici o vorbă.
— Pe masă se găseau Analele lui Tacitus. A luat
volumul și l-a frunzărit fără să zăbovească
asupra paginilor. L-a închis.
— Fii bună și servește-mă cu un pahar de
apă, a zis. Mi-e sete.
I-am adus o porție de dulceață de căpșuni de
la madam Cotiga și un pahar cu apă. Mi-a mul-
țumit. A luat paharul, mi-a înmînat tremura, a izbit
să bea o înghițitură, și paharul i-a căzut din
mînă pe podea. S-a speriat.
— Mă simt cam rău... a murmurat. Iți cer
jertfă.
S-a sprijinit cu spatele în fotoliu. În cameră
se așternuse o liniste de gheață. Eram teribil de
neajutorată. Am dat o fugă în bucătărie și i-am
adus un alt pahar.
— Peste cinci zile pleacă... a suspinat. La uni-
tatea lui de aviație pe aerul...
Am întreb-o dacă nu dorește un ceai sau un
calmant. A refuzat.
— Trebuie să-ți spun de ce am venit. Am
auzit că meditezi pe fata colonelului Petrescu.
Că ține foarte mult la tine. El l-ar putea scăpa
pe Minu de război.
— Și-a scos oglinda din poșetă, s-a pudrat. Pa-
loarea cadaverică îi dispăruse. Și-a corectat con-
turul buzelor. Și-a îndreptat privirile spre mine.
— Crezi că ai putea vorbi cu el ?
— Tăceam. Lavinia a zămbit absentă. Mi-era atît
de milă de ea, mă emoționa atît de mult nefe-
ricirea ei, încît abia mă abțineam să plîng.
— Cam asta-i tot...
— S-a ridicat.
— As vrea să te îmbrățișez, a zis.
În curte o aștepta Lord Finley. Burnița. Am
petrecut-o cu privirea până a dispărut pe Bu-
levard. Am dus dulceața în bucătărie și am des-
chis ferestrele. Am maturat prin cameră. M-am
aruncat pe pat. Am stat cu ochii închiși pînă
spre miezul nopții. Mi se făcuse frig. M-am ri-
dicat. Pe stradă aluneca o umbră. O clipă, mi
s-a năruit că e Minu. Dar visam. Fară îndoială
că vizăm.

JOI
Sînt ultimele zile înainte de vacanță. E ultima
vacanță a noastră. În clasă, fetele primesc bul-
măce pe ferestre.
Mira mă cheamă în recreație. Îmi povestește
cum a fost înmormîntat Bubicu. O ascult dar
nu înțeleg nimic. Coroane, bocete, fanfara mi-
litară... Fetița asta, care a participat la atîtea
dureroase înmormîntări, se poate emoționa de
încă o înmormîntare a unui bătrîn pe care nici
nu-l cunoștea cu șase luni înainte.
— Ii spun aceste gânduri. Îmi surdă.
— Tăceam la ei. E foarte toacă să poți să îi
la omenii.
Ducă-amază mă vizitează Maricela. E depri-
mată. Se așază în fotoliu.
— Mi-e atît de scîrbă uneori de viață !
exclamă.
O las să debitez pe tema nimicniciei lumii.
E în pasă proastă. Pe urmă mă întreabă:
— Ascultă, Tami, tu te-ai iubit vreodată cu un
bărbat ?
Ii spun că am principii și nu fac confidențe.
Dacă mă acceptă așa cum sînt, putem purta
discuția mai dearte.
— Traian m-a invitat alături de el acasă și
nu m-am dus. Mi-a spus că dacă nu vin mine,
relațiile dintre noi s-ar încheia. Un ultimatum,
înțelegi ? Mi-e silă...
— Îmi surdă.
— La urma urmei, sînt o proastă că-mi fac
grijii. Toate femeile din lume se distrează și nu
se mai complică făcîndu-și probleme de con-
știință. Cuvîntul ăsta, conștiință, e un gînuș.
— Mă pupă afectuos pe amîndoi obrazii.
— As vrea să ne întîlnim peste cîzeci de
ani și să ne povestim, la o cafea, întinse pe so-
fale, nebuniile. O, Doamne, cite am avea să ne
mai spunem !
Afară plouă. Cîtece pînă la două noaptea.
Sting lumina. Deschid ferestrele să intre aer.
Observ din nou aceeași umbră alunecînd pe
stradă. Mă cuprinde teama.

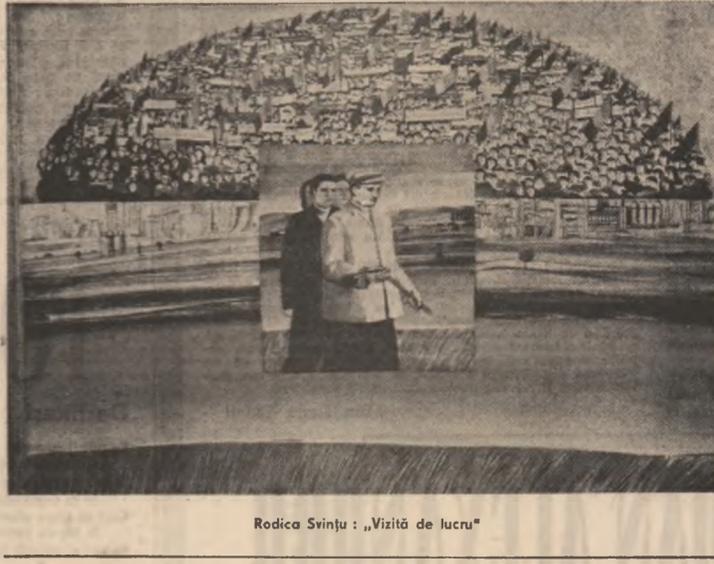
VINERI
Visez spre dimineață că sînt pe malul mării,
cu Minu. Privim întinderea ceoșoa a apei.
— Sții să înoti ? mă întrebă.
Am dat din cap că nu.
— Nicî eu. Dar vreau să învăț. Un pictor tre-
buie să știe să înoate.
S-a aruncat în apă. Început cu înecul s-a în-
depărtat de tîrm. L-am implorat să se oprească.
Cînd am intrat pe ușă, Minel zăcea trîntit pe
pat. Fuma. S-a ridicat. Dar n-a venit spre mine.
M-am așezat în jilul. M-a invitat să-mi scot
trenciutul. Nu, nu era nevoie, rămăneam doar
cîteva minute.
A aruncat țigara și și-a pipăit cu un gest me-
canic buzunarele murdare ale salopetei. Slăbise.
Era nebarbierit. Părea ieșit din pușcărie.

de patru zile plouă fără încetare.
Pe la vreo șase seara am auzit clo-
cătînit în ușă. Era Lavinia. Am invi-
tat-o înăuntru. S-a dezbrăcat de parde-
siu. Avea figura palidă, bolnavă.
M-a asigurat că nu mă ține mult. Iși dă perfect
de bine seama cînt de ocupată. S-a așezat.
Venise îmbrăcată în aceeași rochie ilia, de o
croială impenetrabilă. Mi-a spus că sînt frumoasă.
I-am mulțumit. Mi-a spus că am o cameră dră-
gușă. Aveam impresia că e speriată. Cred că era.
— Mă tem de fiecare dată să nu-ți imaginezi
că mă trimite el. S-ar supăra îngrozitor dacă ar
afla. E foarte înșelător. De o săptămînă a început
să se mai liniștească. Și-a luat uciulele și sche-
lele și a eliberat salonul. Iși petrece timpul în
atelier. Fumează întins pe pat, cu cinele alături.
Sau bea. Cînd crap discretă ușa. Trezire.
A încetat să ne mai spună „majestatea voastră“.
Dealtime, nu ne mai spune în nici un fel.
Coboară, mîncîncă în fugă, și se retrage sus, fără
să ne mai adreseze nici o vorbă.
— Pe masă se găseau Analele lui Tacitus. A luat
volumul și l-a frunzărit fără să zăbovească
asupra paginilor. L-a închis.
— Fii bună și servește-mă cu un pahar de
apă, a zis. Mi-e sete.
I-am adus o porție de dulceață de căpșuni de
la madam Cotiga și un pahar cu apă. Mi-a mul-
țumit. A luat paharul, mi-a înmînat tremura, a izbit
să bea o înghițitură, și paharul i-a căzut din
mînă pe podea. S-a speriat.
— Mă simt cam rău... a murmurat. Iți cer
jertfă.
S-a sprijinit cu spatele în fotoliu. În cameră
se așternuse o liniste de gheață. Eram teribil de
neajutorată. Am dat o fugă în bucătărie și i-am
adus un alt pahar.
— Peste cinci zile pleacă... a suspinat. La uni-
tatea lui de aviație pe aerul...
Am întreb-o dacă nu dorește un ceai sau un
calmant. A refuzat.
— Trebuie să-ți spun de ce am venit. Am
auzit că meditezi pe fata colonelului Petrescu.
Că ține foarte mult la tine. El l-ar putea scăpa
pe Minu de război.
— Și-a scos oglinda din poșetă, s-a pudrat. Pa-
loarea cadaverică îi dispăruse. Și-a corectat con-
turul buzelor. Și-a îndreptat privirile spre mine.
— Crezi că ai putea vorbi cu el ?
— Tăceam. Lavinia a zămbit absentă. Mi-era atît
de milă de ea, mă emoționa atît de mult nefe-
ricirea ei, încît abia mă abțineam să plîng.
— Cam asta-i tot...
— S-a ridicat.
— As vrea să te îmbrățișez, a zis.
În curte o aștepta Lord Finley. Burnița. Am
petrecut-o cu privirea până a dispărut pe Bu-
levard. Am dus dulceața în bucătărie și am des-
chis ferestrele. Am maturat prin cameră. M-am
aruncat pe pat. Am stat cu ochii închiși pînă
spre miezul nopții. Mi se făcuse frig. M-am ri-
dicat. Pe stradă aluneca o umbră. O clipă, mi
s-a năruit că e Minu. Dar visam. Fară îndoială
că vizăm.

constantin mateescu

— De ce ai venit ? a întrebat.
— I-am spus că am venit fiindcă îl iubesc.
— Sătrea cu spatele la geam. Abia îi distingeam
figura. Privea spre șevaletul gol. În cameră
domnea cea mai cumplită mizerie și dezordine.
— Nu vrei să bei ceva ?
— Tăceam. Vreo cîteva minute n-am vorbit nici-
unul. Afară începuse iar să plouă. Se auzea
ecoul ritmic al picăturilor căzînd din streșini.
— Vii prea tîrziu, mi-a spus. Poimîne plec.
— S-a dus la dușuri și a venit cu o sticlă. A
umplut paharele. Mi-a întins paharul. L-am lă-
sat pe masă.
— Fac parte, a zis, din specia nenorocită a lui
Lord Finley. Cînd m-am îndrăgostit de cineva,
îl iubesc chiar dacă mă alungă, chiar dacă mă
loveste cu piciorul. Dar, spre deosebire de el,
păstrez cu îndărătnicie în memorie toate lovitu-
rile. Le înregistrează. Altfel, am o putere de a în-
dura extrem de mare.
— Si-a băut paharul. S-a așezat pe scaun în fața
mea.
— De ce mă mai iubești ? M-am comportat în
modul cel mai ticălos. O fată mîndră, cum ești
tu, nu se întoarce în camera unde a fost batjor-
corită.
— I-am spus că dacă nu abandonează subiectul,
plec.
Am încercat să sorb o înghițitură din pahar.
El o băutura îngrozitor de tare. Minel s-a sco-
ticit prin buzunarii salopetei și și-a scos pa-
chetul cu țigări. Si-a aprins țigara.
— Cred că s-a rezolvat problema plecării tale,
am zis. Nu s-o mă mai plec.
— Ce vrei să spui ?

Rodica Svințu: „Vizită de lucru“

In clipa următoare, pe usă a năvălit Norica.
S-a repezit de gîtul lui. L-a sărutat. Nebuna
ascultase tot, pe gaura cheii.
Cum, laii, stai să te gîndești atît pentru un
fleaș ? Cînd este vorba de fercirea fetei tale ?
Pe fata colonelului a apărut o umbră. Îmbră-
tînisce. S-a ridicat.
— Să vină poimîne la mine, la ora nouă di-
mineață. Ea nouă fix ! E clar ?
— I-am spus că e clar.
A salutată militărește, dar a omis să-mi mai
sărute mîna.
Am făcut o lecție lamentabilă...
★
Cînd am intrat pe ușă, Minel zăcea trîntit pe
pat. Fuma. S-a ridicat. Dar n-a venit spre mine.
M-am așezat în jilul. M-a invitat să-mi scot
trenciutul. Nu, nu era nevoie, rămăneam doar
cîteva minute.
A aruncat țigara și și-a pipăit cu un gest me-
canic buzunarele murdare ale salopetei. Slăbise.
Era nebarbierit. Părea ieșit din pușcărie.

Lumina din pietre
veșnică și tristă
Lumina din pietre
vreau, nu vreau, există.
Lumina din pietre
e ce un greu blestem.
Lumina din pietre
mă face să mă tem.

Drumul oierilor
În drumul lor
Spre locurile de păscut,
Turmele de oi
Amintesc
Atîtea generații
De oieri
Care n-au lăsat
Altfceva în urma lor,
Decît oasele și crucile
Presărate
De-a lungul Bărăganului...

Mărturisire
Sînt dor
din darul acestui pămînt ;
Sînt singe
din singele acestui pămînt ;
Sînt carne
din carnea acestui pămînt ;
Sînt trup
din trupul acestui pămînt ;
Sînt conștiință
din conștiința acestui pămînt ;

„Anteu“
Treceam frontiera ;
La graniță
Am coborît din tren,
Am luat un bulgăre
De pămînt,
L-am învelit bine
Într-o batistă
Și am pornit
De nou la drum.
Pe oriunde
M-am purtat pașii,
Cînd mi se strucura
În suflet îndoiala,
Pipăiam bolovanul
De pămînt
Ca pe ceva scump
Înimi mele...

Țărîna
Din țărîna
Patriei mele
Răzbate mirosul

De singe vărsat...
Miros
De singe și oase
Măcinote.
La moara istoriei.
Un miros
Purtați de vînturi
Din graniță-n graniță
Și dincolo de graniță
Ca un memento,
Un miros
Ce străbate generațiile...

Lumina pietrelor
Lumina din pietre
strania, ciudată,
Lumina din pietre
nicînd nu s-a orătat.
Lumina din pietre
nu pierd nicînd.
Lumina din pietre
imi străluce în gînd.
Lumina din pietre
cheamă și intrigă.

adaugă „inteligenta ei viperină“, izbuteste a-
l „îmbătă“ pe Soliman Magnificul pînă intr-
încît să cuteze a crede că ea poate decide
asupra destinului împărației. Punînd la cale
asasinarea primului mormonilor al tronului,
gorgiene Sulame, Roxelana urmărește a-
l face împărat pe fiul ei favorit, Baiazid.
Dar, conform „schemei“ prestabilite de destin,
moartea nevinovatului atrage după sine aceeași
pedeapsă și Baiazid devine victima intri-
gilor puse la cale de propria-i mamă
În simplitatea lui esențial tragică, conflictul
nuelei capătă o tensiune de-a dreptul shake-
speareană. Blindetea întelepț ironică, deta-
șată, a tonalității narative nu trebuie să ne
înșele, făcîndu-ne să pierdem din atenție fon-
dul adevărat al întâmplărilor. Cruzimele sangui-
nare de aspect spectacular isterizant a eroilor
shakespeareieni se substituie cruzimea cinic
disimulată, ceremonioasă chiar, a rafinatului
(în felul său) sultan, care își învalue inten-
țiile assassine în faldurile protocolului oriental :
— A intrat un ieciogian cu cupe de băutura dulce
pe-o tabla de aur.
— Ia și bea, l-a îndemnat bătrînul c-o voce
care n-avea în ea nici dragoste, nici ură.
Baiazid s-a entremurat. A întins mîna, a luat
o cupă, a băut o înghițitură și a închis ochii,
așteptînd moartea. Cînd, după o clipă, a ridicat
pleoapele, a văzut pe părintele său blind domol
ce mai rămăsese din lichidul început. Împăra-
tul a depus cupa și l-a zămbit întîi lui, apoi
doamnei Roxelana.
— Obrazul mamei s-a luminat ușor.
Părintele tău și stăpînul nostru, a zis ea,
scotește că nu e destul de înțelepț să te întem
departe de noi. Deci îți poruncesc să te întorci
un timp în serai, la dascălii tăi elini“.
Firește, la mijloc nu e decît iluzia tertăril.
Diabolic în egoistul său confort sensual, Soli-
man amînă îndeplinirea tragicele sentimente cît
timp nu poate încă renunța la farmecele Roxe-
lanei. Cînd însă aceeași îl vine, sfîrșitul, desti-
nului își exercită, implacabil, prerogativele :
— Îndată ce florile s-au ofilit și lacrimile s-au
zvîntat, muți seraiului au îndeplinit lucrarea
lor asupra lui Baiazid, întrebîndu-l jувărtiri
din mătasea cea mai fină“. Morala „fabulei“

Valori nuvelistice actuale

este, de asemenea, împede formulată de același
erudit și înțeleg Ghîrgor Misir : „După cite
se vede, din faptele rigurose istorice pe care îi
le-am înșirat, oamenii îndeobște stau mai pre-
joc decît întelegîndu-le în sine care sălăsluiesc
în lucruri. Nimic nu folosește celor răi, nimic
nu folosește în aparență celor buni. Totuși în-
tre tragediile de apocalips și zigzaguri dintre care
unele retrogradează, inima mizerabililor ființe
care sîntem noi urmează o spirală ascendentă“.
Dar nuvela sadoveniană este departe de a-și
epuiza substratul ideatic-tematic interpretînd-o
doar ca pe o parabolă narativ-istorică. Raportî-
tîndu-se la personajul ei central, scrierea
își dezvăluie și un alt traseu tematic la fel de
pasionant. Ne referim, se înțelege la „romanul“
de iubire dintre Roxelana și Soliman, memo-
rabil prin pregnanța lui epico-analitic, perfect
contopit însă cu filonul narativ general.
Iată de exemplu această scenă de mare subli-
mitate prin modul de a face „jocul“ celor două
trasee epico-problematic :
— De ce-i tăcut și mîhnit în astă sară dom-
nului meu ? întrebă sultana-doamnă. A primit
vești neplicate de pe cîmpurile de luptă
— Sînt, sultane ; sînt, scumpo ! ostile
noastre se dovedesc biruitoare pretutindeni (...)
— Poate m-a urit domnul meu pe mine.
— Nu, floare a sufletului meu ; nu-i asta. La
tine găsesc numai bucurii. Vin la tine ca să
răsuflu de intrigile fără sfîrșit ale împărației,
— Sînt intrigi în jurul măriei tale ? a întreb-
bat cu nevinovăție Roxelana.
— Sînt, sultane ; sînt, scumpo ; dar le uit cînd
pășesc pragul tău. N-ăs crede că am un dum-
nău într-un copil al meu prea iubit, care cu-
noaște că rînduiala mea a fost scrisă pe stîncă
de granit. Știe că mă va moșteni, deci nu-i ni-
mic adevărat. Să lăsam asta. Tu, neprețuit dar
al lui Allah, aprobă-te și dă-mi ce nu-mi poate
da nimeni în această viață.
— Sultana-doamnă a oftat mîngîind pe sotul său.
Primindu-i dezmerdărie, gîndul ei fix rămînea
neadormit, ca o candelă arzînd pururi“.
În ultimă instanță, excepționala acuitate exis-
tențială a nuvelistei își are originea tocmai în
această stranie deturmare a „eternului feminin“,
odată cu angajarea eroinei, astfel „inarmată“,
în fascinantul și dramatic de periculosul „joc“
declansat de nepotul ei instinct pentru pu-
terea absolută.

DAN HORIA MAZILU:

«Literatura română în epoca Renașterii»

Literatura română în epoca Renașterii de Dan Horia Mazilu este încă una din acele lucrări...

Teza după care literatura slavonă din țările române...

Operele cu semnificație pe teren filologic și literar, Dan Horia Mazilu nu ignoră niciun detaliu...

CONTEMPORANII NOȘTRI. ÎNTREBAREA DESPRE FIINȚĂ

Asemenea fiului risipitor din propriile sale pilde...

Orice dialectică presupune cel puțin o contradicție...

Devenirea întru ființă a lui Constantin Noica reprezintă o nouă încercare...

Terminologia, Noica zice, «temă» în loc de «teză»...

și sugerează că aceasta ar putea fi pusă nu numai omului...

În rezumat, Noica pornește de la o stare inițială de haos...

Unitate individual, general determinată, redă ființa din lucruri...

GEORGE ALBOIU: «Cimpia eternă»

dacă ar fi fost necesar să dau un titlu cronicii mele...

teree suspinată, entruca și, călătoria era călătoria...

Un Cămin cu apă fiermie, să-și spulbere horta...

Pe planul rațiunii deci Noica propune și el o nouă dialectică...

Lucrarea se încheie cu câteva considerații despre rațiune...

Paul Dugneanu

Poeme din poemele țării

Urmare din pag. 1

țării, urmind fidel îndrumările prețioase ale conducătorului...

«Cimpia eternă»

UN CONCENTRAT BILDUNGSMAN publicat, recent prozatorul George Șevu...

șevu (Editura Cartea Românească) propune atenției un univers epic...

scriitorii maghiari din România, alături de frații români...

Implicarea lor în viață, în muncă, în zilele ființei...

Cultura românească în lume — DIMENSIUNILE RECEPTĂRII

VASILE ILEASĂ : „Arta și cultura românească se află într-un continuu dialog cu străinătatea”

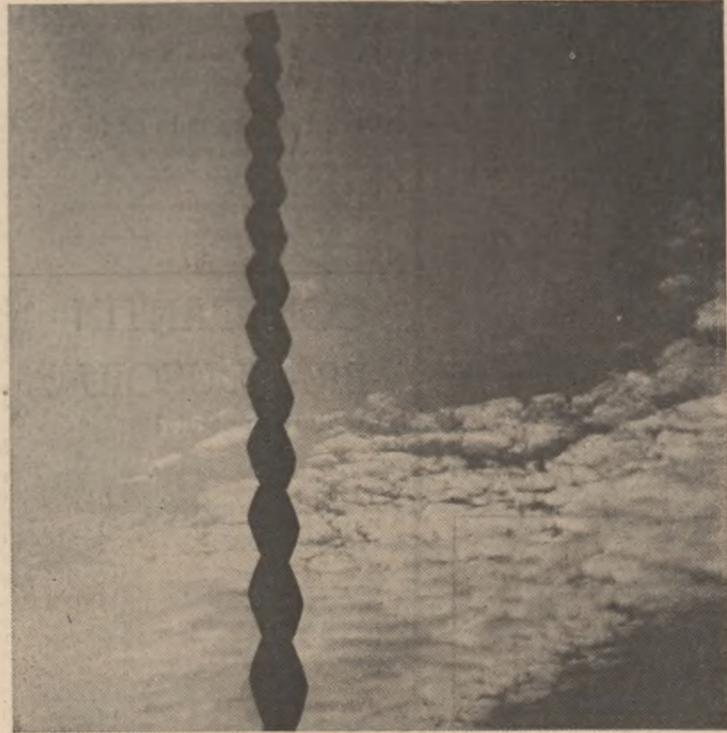
V-am ruga să ne furnizați, în calitate de dvs. de director al relațiilor cu străinătatea din cadrul Consiliului Culturii, o serie de date concrete referitoare la manifestările culturale ale României peste hotare.

Se cuvine să reamintim că România întreține relații culturale cu peste o sută de țări ale mapamondului, relații concretizate în varii sectoare: schimbul interbibliotecar, traducerea și comerțul de carte, organizarea de expoziții cu profil variat (artă plastică, foto, arheologie), numeroase gale, competiții de gen (teatru, muzică, film), schimburi culturale realizate pe linia uniunilor de creație. Manifestări grație cărora mesajul culturii noastre susține un permanent și fertil dialog cu lumea, cu publicul de peste hotare. Exemplele abundă și de aceea e necesară o riguroasă compartimentare a lor.

Să începem prin a semnaliza prezența cărții, deoarece este mesajul cel mai convingător al unei spiritualități și pentru că în perioada postbelică o cifră impresionantă (3500) de cărți beletristice românești au văzut, în traducere peste hotare, lumina tiparului. Citeva nume grațioase — Sadoveanu, Arghezi, Blaga, Barbu, Bacovia, Zaharia Stancu, Marin Preda, Eugen Barbu, Titus Popovici, D.R. Popescu, Constantin Toiu, Al. Ivăsiuc, Nicolae Breban, George Bălașă, Labis, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana — justifică interesul acordat de către străinătatea acestor cărți.

Dramaturgia contemporană face cunoscută pe scenele lumii un prestigios festival, numele lui Horia Lovinescu, Aurel Baranga, Teodor Mazilu, Paul Everac, Marin Sorescu, Tudor Popescu, Theodor Mănescu, D.R. Popescu. Notabil este și faptul că anul 1984 a înscris numele lui Caragiale pe lista repertoriului a unor teatre din Finlanda, Danemarca și Argentina. Să menționăm și în ultimii patruzeci de ani O scrisoare pierdută și Sesiua fără nume au fost transmise, pe cale radiofonică, la Ankara, Paris, Tokio, Buenos Aires și alte capitale ale lumii. La fel de semnificativă e precizarea că, în perioada deceniului 1978-1983, 26 de piese românești au fost jucate pe scenele a 56 de teatre sovietice. Desigur, prezența cea mai relevantă a dramaturgiei românești se realizează grație turneelor susținute de teatrele bucureștene și din țară. Dintre manifestările prestigioase de acest gen din ultima vreme, amintim prezența Naționalului bucureștesc în Franța cu ocazia trientului Molliere, jubileu de mare anvergură, la care sus-amintitul colectiv a interpretat O scrisoare pierdută și Generoso fundaje: afirmarea colectivului de la Bulandra pe scenele din Anglia și S.U.A. cu O scrisoare pierdută, D-ale carnavalului, Elisabeta I, Furtuna, Teatrul Giulești a evoluat scenic în U.R.S.S. cu Năpasta și Woyzeck. Teatrul Mic în Iugoslavia, Teatrul Nottara în Spania, Portugalia și Franța.

Referitor la teatrul liric, trebuie să consemnăm că Oedip-ul enescian a fost pus în scenă la Teatrul Mare din Varșovia și, sub formă de operă în concert, la Stockholm, după ce, în 1961, cu ocazia centenarului Enescu, Opera Română îl prezentase în România la Lausanne. De altminteri întreaga operă enesciană se bucură de o largă audiență în lume, beneficiind de interpretări în aproape toate țările continentului cit și în săli de concert din Japonia, Brazilia etc. În același context să amintim că Orestia II a compoziturii Aurel Stroe a fost pusă în scenă la Avignon de către Lucian Pintilie, iar opera Hamlet a lui Pascal Bentoiu a fost premiată la Nisa. De perspectivă apropiată este turneul Operei Române la Moscova unde, pe scena prestigiosului Teatrul Mare, colectivul nostru liric va prezenta Oedip. Numele lui Figaro a fost prezentat de balet. Fiindcă sîntem la capitolul turnee muzi-

Constantin Brâncuși : „Coloana infinită”

cale, să amintim prezența, pe scenele lumii a orchestrelor noastre simfonice : „George Enescu”, RTV, a filarmonicilor din Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Craiova, Botoșani, Bacău ; o mențiune deosebită se cuvine baletului constănțean „Fantasio”, afirmat cu remarcabil succes pe scene europene și americane.

Considerăm grațior în egală măsură și faptul că foclorul românesc se afirmă, datorită turneelor întreprinse de numeroase ansambluri folclorice (aproximativ 50), care ne reprezintă anual în calitate de mesageri ai tezaurului muzical și coregrafic românesc. Calitatea acestor turnee e confirmată, în mod convingător, de marile premii obținute la festivalurile internaționale de ansambluri ca „Hora Bucureștilui”, „Doina Trolusului”, „Somesul”, „Silvana”, „Călușul”, „Doina Mureșului”, „Cununa”, „Horiceana” și enumerarea lor poate continua pe spații ample.

În domeniul filmului artistic, documentar și de animație, consemnăm participarea țării noastre la peste 80 de festivaluri și concursuri internaționale, apoi prezența sa în cadrul galelor, zilelor, săptămânilor care se consacra filmului nostru peste hotare, unde se bucură de recunoaștere și apreciere numele cineaștilor Liviu Ciulei, Ion Popescu-Gopo, Mircea Mureșan, Sergiu Nicolaescu, Mircea Verou, Mircea Danilă, Dan Pita, Adrian Petringeanu, Dinu Tănase, Virgil Calotescu, Stere Gulea, Timotei Ursu.

Arta plastică se afirmă prin intermediul unui număr impresionant de expoziții, de la retrospectivă ale clasiciior penelului (Nicolae Grigorescu

și Petrușcu și Copenhaga, pinzele lui Tonitza și Petrușcu expuse în prezent în Franța) pînă la expozițiile colective și personale (aproximativ 70-80 anual) ale artiștilor noștri contemporani, dintre care numele lui Corneliu Baba, Constantin Lucaci, Constantin Piliuța, Traian Brădean, Sabin Bălașa, Ștefan Călița, Sorin Ilfoveanu, Marcel Chirnoagă, Sorin Dumitrescu, Horea Flămînd, Constantin Codre, Ovidiu Maitec ș.a. sînt de mult familiare publicului european.

Desigur, exemplele ar putea continua consemnînd manifestări de natură felurită, cum ar fi expozițiile arheologice, de mare audiență, prezentate în Italia, R.F.G., Franța, Austria, Olanda, Belgia, sub genericul „România în România” sau „Civilizația daco-geților în perioada clasică”. Sintetizînd, putem afirma că și în continuare cultura românească, prin mesagerii ei de frunte, va continua să fie prezentă pe scenele teatrelor, podiumul filarmonicilor, pe ecranele cinematografulor și în sălile expoziționale din străinătate, deoarece schimburile culturale constituie o dimensiune importantă a colaborării, înțelegerei și păcii în Europa, în întreaga lume. Așadar, se poate afirma că arta și cultura românească se găsește într-un continuu dialog cu străinătatea, înregistrînd mari succese la numeroase confruntări cu spiritul cultural universal.

Anchetă realizată de Smaranda Cosmin

...ish and Americans (...). They loathe the Germans...”

Mulți dintre piloții americani și englezi care au bombardat România au fost doborîți. Căzînd în prizonierat, au fost interogați cum este interogată orice prizonier de război, însă nimeni, nici unul, nu i-a obligat să spună mai multe decît doreau ei să spună. Ofițerii români, curînd pînă cu obiectivitate răspunsurile primite, au exprimat o concluzie care era departe de a fi pe placul germanilor. Starea de spirit a prizonierilor era considerată drept optimistă, majoritatea „fîind gata să accepte din nou participarea în acest război, animată de credința că luptă pentru o cauză dreaptă”. În plus, aviatorii englezi declarau textual : „Nu avem de ce să urmărim teroarea în România, deoarece această țară nu are posibilitatea să facă altceva decît exact ceea ce face acum... Situația României este dintre cele mai penibile și în Anglia se cunoaște acest lucru”. În plus, aviatorii americani declarau textual : „...Raidurile lor sînt îndreptate împotriva rezistenței germane și nu împotriva poporului român, pe care nici nu-l consideră ca inamic”.

Dar interogatoriile sînt interogatoriile și relațiile de la om la om sînt relații de la om la om. Iată ce scria locotenentul Jackson F. Dunn, matricol 0988182, soțelul sonei din Carolina de Nord : „Am fost luat prizonier la 31 mai... Am fost prins lângă Craiova, în partea de sud-vest a țării. Am petrecut prima noapte într-un sat unde m-au hrănit. Mai prinseseră șapte americani și eram toți obiectul unei mari curiozități din partea țărănilor. Ne-au adus tot felul de mîncări și băuturi și au încercat să ne ofere cât mai mult confort. Ceea ce mă mira mai mult este că deși sîntem legal în război cu acest popor, totuși nu ne poartă pică... Chiar janză unul care m-a plevat a sosit cu un aer jovial, m-a salutat și mi-a spus : camarad !. Mi-a strîns mina într-un fel foarte prietenesc și a mărturisit că-i pare neșus de rău că trebuie să mă percheziționeze...”. În sfîrșit, un sergent american, căzut și el în prizonierat, relatînd părinților săi o împrejurare aproape identică, exclama, negru pe alb : „Credemă, mamă, nu-mi succese nimeni mina la spate ca să vă scriu ceea ce vă scriu...”.

Nu întîmplător, la 25 august 1944, prin locotenent-colonelul William Gardner Snaith, fostii prizonieri americani și britanici din România au cerut să lupte sub comanda unor ofițeri români împotriva germanilor care asaltau Capitala.

Evident, nu este vorba despre simple paradouri ale istoriei. Nu este nimic de neînțeles în asemenea fapte, atunci cînd documentele cruciale ale trecutului demn al românilor se pot cita și fără a fi semănate cu puncte-puncte cu privire între paranteze drepte. Relativer cu desigur pentru adevărul și până încotă din istoria românilor, David Britton Funderburk și-a câștigat dreptul de a figura în orice bibliotecă esențială a acestei națiuni.

Mihai Pelin

Tineri poeți polonezi

ȘTEFAN RUSIN

discut cu oamenii pierduți pentru poezie, curg prin ei adevăruri călcate în picioare pumni înfloriți stîndarduri sfîșiate sînt liberi prin revolta și secesu lor se ofilesc ca o plîngere nebgată în seamă

sînt frumoși la asfințitul soarelui

LESZEK HEIDRICH

Bănci

Nu-i cazul să filozofezi atita din pricina arpejoarelor sau să succese dobindite pe țărîm militar modelate precum pielea deflinului ochii de broască aripa de muscă etc. S-ar putea ca peste zece de ani cheuruna aceasta să fie rezolvată infîlîndu-se bănci de inimă bănci de ficat etc. la fel cum avem astăzi bănci de sînge de oaie și coarne

TADEUSZ CHETKOWSKI

miinile mele nu sînt miini de pianist luez pe șantier n-am timp să gîndesc la escapade pe alte planete trebuie să luez din greu ca să trăiesc poezia-i pentru mine un vis plăcut sculptez în pămînt și-n cuvînt trîiesc de la o zi la alta trîiesc de la o noapte la alta pînă la simbătă liberă pînă la sîrbători

PEREPE

Biblioteca de artă (II)

Studiul lui Rosario Assunto pornește, de fapt, de la o ipotază a lui Hans Barth în legătură cu „strînsa corelație dintre filozofia lui Leibniz și arta barocă”, cum spune chiar gînditorul italian, care menționează de mai multe ori teza lui Barth. Demonstrația sa este în esență o teză de „înțelegem mai limpede modul cum s-a constituit filozofia autorului Teodicee ca ideologie barocă”. Implicațiile sînt numeroase, și nu este locul aici să amintim cercetarea lui Assunto, cu toate că n-ar fi inutilă o reluare a formulărilor centrale din gîndirea Leibniziană : „Similitudine în varietate, sau diversitas identitate compensata”. Asemnarea în varietate, sau diversitas compensata prin identitate”, în care „diversitas” trebuie înțeles prin „infîntiplicare” (un cuvînt creat de Leibniz și „ornamentum”. Putem duce lucrurile mai departe, mai ales că „infîntiplicare” corespunde în cele din urmă lui „infîntiplicat delectationem”, iar încercarea de a deduce o asemenea „delectatio” dintr-o altă ordine se adresează mai degrabă unei vocii spirituale de sorginte filozofică, decît încercării de decadentă modernă pe care îl marchează barocul. În acest fel, răspînd involuntar cu care îl tratăm pe Rosario Assunto pe Malebranche, făcînd din el pur și simplu un filozof de curte, este impropriu. A ignora marea inovație adusă de Malebranche, prin introducerea „cauzei eficiente”, și apoi modul cum gîndeste filozoful francez realitatea ei în lume, înseamnă de fapt o lectură superficială, ca să nu mai vorbim de faptul că restrînge posibilitățile de înțelegere a „gratiei”, așa cum o conștientizează pe autorul lui De la Recherche de la Verité. Citirile privitoare „ornamentum”, ne îngăduim o mărturisire personală, pentru marea decepție pe care ne-a produs-o barocul din chitua de la Gesu și de la Sant' Ignazio, atunci cînd ne-am grăbit, printr-o exaltare de tinerețe, hazată pe fascinația pe care o sufeream prin confundarea în opera doctrinată a autorului Exercițiilor spirituale, am alergat pur și simplu să văd aceste două monumente înainte oricărui altor vestigii de artă din Roma. Mi-e teamă că alerga la baroc s-a produs în acea după-amiază romană, care m-a devedat și de prejudecata favorabilă pe care o dezvoltasem pentru „la Compagnie” (eram atît de mîndru că una din primele sale scoți fusese înființată la Cluj, unde nu mă desparteam de editia Rothmann a „Exercițiilor”). Dar nu disocierile ideatice sînt cele mai importante în cartea lui Rosario Assunto, nici „distin-

pină vine duminica cred în sfinți și-n moarte îmbătrînesc și mă urîtesc cu frica-n sin ca-l-o să mă rezist miinile mele nu sînt de pianist conștiința mea nu-i conștiința Sfințului Augustin gîtlejul meu nu-i gîtlejul de abstinent pacătulesc deci există

BOGUSLAW FALICKI

Astăzi nu știu Nu-s capabil să mă pronunț Versurile acestea m-au înșelat și pe mine și pe tine C-un asemenea adevăr nu-i voie să incheie alianțe iată adevărul pe care mai bine nu-l descopereai iată adevărul de care trebuie să te debarasezi iată adevărul ce trebuie să-l ocolim de pară n-ar fi fost

uneori mă simt de pară cineva aleargă în mine cu brațele întinse să zboare în larg

DARIUSZ TOMASZ LEBIODA

uneori mă simt ca un melc ce se urcă pe statueta lutoare a unui zeu uneori mă simt de pară prin inima mea ar zbura o mierlă

uneori mă simt a fi mesia altorii mă trezesc pe scenă îmbrăcat în uniformă de clown

uneori mă aflu în fiecare păticeică a realității altorii nu sînt deloc în ea

uneori sînt o insectă care fuge de frica

uneori sînt o insectă care prinde din zbor insecta

uneori simt că parca cineva aleargă-n mine cu brațele întinse să zboare deasupra prăpăstiei

În românește de Nicolae Mares

Illiacului altorii sînt un iliac ce prinde din zbor insecta

uneori simt că parca cineva aleargă-n mine cu brațele întinse să zboare deasupra prăpăstiei

O pagină antifascistă din istoria românilor

Există istorici care se ocupă cu predicțiile de întîmplări incomode și iserice care preferă drumurile bătute și prejudecățile încetăleante. Dar sînt și istorici care preferă drumurile bătute și prejudecățile încetăleante. Dar sînt și istorici care preferă drumurile bătute și prejudecățile încetăleante. Dar sînt și istorici care preferă drumurile bătute și prejudecățile încetăleante.

guitățile relațiilor dintre națiuni, cărora însăși rațiunea le recomandă să-și așeze afinitățile pe temelii unei încrederi lipsite de echivoc. Bineînțeles, noi nu ne-am propus să repovestim Politica Marii Britanii față de România (1938-1940), transformînd cronica noastră într-un gest de simplă amabilitate. Credem că este mai util să mărturisim că impresia generată de carte ne îndeamnă să rememorăm cîteva date sumare, care convin și spiritului și telului întreprinderii noastre. Acesta fiind adevărul, nu altul : asemenea cărți nu se scriu fără nici un țel.

Ceea ce vrem noi să subliniem este faptul că încrederea între două sau mai multe națiuni, cînd ajunge să devină un reper și un câștig al conștiinței populare, încetează de a mai fi o realitate pe care o poți falsifica sau altera conjuncturile pasagere. La 19 iunie 1940, cînd Parisul se pregătise să depună armele și situația Marii Britanii era mai dificilă decît oricînd, biroul I informații din secția a II-a a Mareului Stat Major român a emis documentul intitulat Considerații politico-strategice privind situația României după capitularea Franței. Primele lui fraze aveau în ele ceva profetic : „Capitularea Franței marchează desigur un mare succes pentru armatele germane, dar nu aduce după sine o limpezire a situației internaționale. Anglia a luat hotărîrea de a continua războiul și singur...”.

„Și simburile de profetei, afirmat de un modest ofițer român de contrainformații, a sfîrșit prin a se confirma. Pe de altă parte, la 1 august 1943, aviatorii americani care au întreprins primul raid de bombardament asupra Văii Frahovei, aveau asupra lor, pentru cazul cînd ar fi fost doborîți, un document special, destinat să le folosească drept ghid în țara adversă și intitulat Note asupra României. De asemenea, autorul lui era un anonim ofițer american de contrainformații. Și iată ce aflau piloții în cauză despre națiunea asupra teritoriului căreia trebuiau să semere moartea : „Românii sînt un popor cu o mare demnitate naturală și respectă pe aceia ce sînt la fel cu ei. Fiți calmi și ei vor fi la fel... Românii, în special țărăni, sînt cinstiți, prietenoși, buni și ospitalieri cu străinii. Ei iubesc pe franjezi, englezi și americani [...] Ei urăsc de moarte pe germani, care au venit în țara lor în războiul trecut ca inamici și i-au tratat așa cum numai germanii pot trata țările ocupate, iar acum au venit ca prieteni și au golit țara de alimente și petrol... Totuși, pentru autenticitate, dincolo de traducere, preferăm să citim și documentul original : „The Romanians are a people with a great deal of natural dignity and will respect others who are the same... The people of Romania, and especially the peasants, are honest, friendly, kindly and hospitable to strangers. They like French, Bri-

SPORT

Orange-tango

titul, cred că e de împrumut, imi tumbă prin cap de multă vreme, însă nu știu de unde-mi vine ; oricum, face parte din viclesugurile verii, ca și floarea alba de năut, puderia mireasmelor, ploile cu grîndină, menind de vreme de timpuriu culori de toamnă, sau deplasară lotului național la Cîmpulung-Moldovenesc, unde Lucescu va încerca să scuture și s-arunce-n ape de munte solzii de lehe după ce grunajii celor mai împiedicați jucători ai lui Euro '84, Nisipuri, mișcătoare acești băieți, și mai cu seamă antrenorul lor, au înghițit pe nesimțite trupul vorbelor cu ghimpii — laudă somnului nostru. Lotul s-a îmbogățit cu două nume, Orac de la Dinamo și Mujnai, din divizia B, ceea ce mi se pare prea puțin, dacă judecăm că de la Bratislava încoace echipa a alunecat nu prin poizi de măr, ci prin țărîm de prescură. Dar să ne frecăm cucuile cu lingura de alpaca și esență de lemn moale și să așteptăm luna noiembrie, cînd vulturul va pătrunde în apele Nordului ; atunci se va alege ori pasărea speranței se va înlăta cu hering în gheare, ori peștele o va țiri sub ghețuri. Norocul nu e datina noastră, își păstrează, cînd ne-nlîntese pe cărare, tonul și cadența întinsecă, căci, după ce ne-a aliniat în grupa țărăilor latine, care ne-au jumuit mai toate diamantele, ne-a împins sub esturi rînd de gîndul unei răzbnării. Nu ne temem, am prins gustul bălăților luxuriante. Iar dacă se va face bine și Balaci, vom dansa din nou în munții Guadalajare.

Pînă atunci să facem o gaură în cortină, să aruncăm, o privire în odăile federației și să întrebăm de ce campionatul începe tocmai în septembrie și se termină în ajutul Crăciunului ? Imi amintesc că anul trecut, cîteva etape s-au jucat pe gheață și rezultatele înregistrate pe tabela de marcaj au fost de-a dreptul hazii. Credeți că ne place să mergem la stadion în sănii trase de reni ? Iarna, eu dau un meci de fotbal pe două căuse de florișce și-un pahar de vin de origine socială nesănătoasă. Toamna, însă, n-am lipsi de la un meci, nici în schimbul Crucii Sudului în gradul de călător la Casablanca. Intreb de-a surda, ca de-alteora ori, pentru că mi se va răspunde iar în pași de tango, Orange-tango. Mi-a spus mie un pitic cu ochi de pirat că-n oul de ciocolată, plin cu trei pui galbeni pentru Paști, nu-ncape decît destule tăvălile prin rodul pămîntului, ceea ce ne-nseamnă că armăsarul cu zahăr în gură n-are de ce să necheze răspunsuri.

La Dinamo București a venit antrenor principal Cornel Dinu. Secundat de Gigi Mulescu. Mă bucur mult pentru Cornel și-l îmbrățișez. Marele lui talent și curajul de-a să se suferă ca să fie mereu printre cei mai buni, n-am nici-o îndoială, îl vor plasa, ca și pe Lucescu, în elita antrenorilor europeni. Le doresc multe clipe sculptate-n bucurii.

Fănuș Neagu

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef : Nicolae Dan Frunteleot, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct)

REDACȚIA : București, Piața Școlii nr. 1. tel. 17 32 09

VINISTRAȚIA : Calea Victoriei nr. 115. tel. 50 74 95

Tiparul executat la : COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘCIENTEI